

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sifre Kodesh

‘im targumim u-ve’urim mi-meḥabrim shonim

Sefer Be-reshit

Landau, Moses I. Landau, Moses I.

Prag, 596 [1836 oder 1837]

טל חלשיו

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-8807

המילדת ותקשר על ידו שני
לאמר זה יצא ראשונה: (כט) ויהיו
כמשיב ידו והנה יצא אחיו
ותאמר מה פרצת עליך פריץ
ויקרא שמו פריץ: (ל) ואחר יצא
אחיו אשר על ידו השני ויקרא
שמו זרח: ס חמישי לט (א) ויוסף
הורד מצרימה ויקנהו פוטיפר

דיא וועהמיטטער נאם זיא,
באנד איינען ראטהען פארען
אן דיא האנד, אנצוצייגען דיע.
זעס קאם צו ערשט הערפאר.
(כט) אלס עם אבער זיינע האנד
צוריקצאג, קאם זיין ברודער
הערפאר, זיא שפראך: וואס
רום האסט דוא זא פארגע.
דרונגען? אויף דייך קאממט
דיא שולד דעם פארדריינגענס;
מאן נאנטע איהן פריץ.
(ל) הערנאך קאם זיין ברודער,
וועלכער דען ראטהען פארען
אן דער האנד האטטע, אונד
מאן נאנטע איהן זרח.

סרים

לט (א) יוסף ווארד אינדעסען הינונטער נעפיהרט נאך מצרים, אונד פוטיפר

הרגום אונקלוס

ר ש י

על ידיה והוריתא למימר דין נפק קדמאה:
(כט) והנה פד אחיב ידיה והא נפק אחיהי
ואמרת מה תקוף סגי עלך למתקף וקרא
שמה פריץ: (ל) ובחר בן נפק אחיהי די
על ידיה והוריתא וקרא שמה זרח:
לט (א) ויוסף איתחרת למצרים וזבניה

האחד ידו לחון ולאחר שקשרה על ידו
השני החזיקה: (כט) פרלת. חזקת עליך
חזוק: (ל) אשר על ידו השני. ד' ידות
כתיבות כאן כנגד ד' חרמים שמעל עכן
שלא ממנו. וי"א כנגד ד' דברים שלקח
אדרת שנער וב' כתיבות כסף של מאתים
שקלים ולשון זהב כ"ר: ויקרא שמו זרח.
על שם זרחת מראות השני:
לט (א) ויוסף הורד. חזק לענין
הראשון אלא שהפסיק בו כדי

פוטיפר

ב א ו ר

ותקף ותקשר, ושעורו, ותקף המילדת שני ותקשרהו על ידו: שני, חוט לבוע בלכע השני
והי"ד בו ליחס, והוא הנוון האדום שקורין כרמ"ז: (כט) ויהי כמשיב ידו, כ"ף במשיב
להשערת הזמן, ושעורו בעת שהשיב ידו, וכן והוא ככרחת (לקמן מ' י'): מה פרצת עליך
פריץ, כאדם הסורץ גדר וילא ממנו, והנה יש עליך משפט זה הסורץ (אס מת אחיך בדחקך
עליו, מ"י), (הראב"ע). וטעם הנגינה מסכים לפי זה, כי הוסיף טפחא במלת מה-פרלת
וחובר עליך פריץ במוחא אתנחתא, וכ"ת יב"ע (אבל הענין הכוונה מן הפשט אל הדרש כדרכו
לפעמים): (ל) זרח, בשביל השני שהוא אדום, ומראה האדמימות דומה לאור הזרח:
לט (א) ויוסף הורד מצרימה, בזמן אחד בעלמו ירד יהודה מאת אחיו וקרה לו כל מה
שכתוב למעלה ובאותו הזמן בעלמו יוסף הורד, (כ"ע ספורנו), וכן מתורגם

ה מ ע מ ר

(כט) מה פרצת, הרמז מן נ"ע תרגם כדעת הראב"ע (עיין בבאור), ולדעתי הפשט כדעת
רש"י שאמר חזקת עליך חזוק, ועל ענין מלב הנגינה יראה כי לדעת בעל הטעמים תהיה מלת
פרלת עולה ויורד, ושעור הכתוב: מה מאד פרלת! פרלת עליך פריץ.
לט (א) ויוסף, אשר המעמר: יצן המשכיל וישחומם המקור אס יתנוון בפלאי תמים דעות
אשר לו נתכנו עלילות, ויסבבל עמות בני אדם אל מרכז כוננו ידיו, למען יבוא

חרגום אשכנזי

פּוּטִיפֶר, הַאֲשֶׁכְּדֵי עֹנְטֵעַר דַּעַם פֶּרְעָה, אֲבַעֲרִימְטֵעַר דַּעַר לִיבֹוּאֲבַע, אִיִּן גַּעֲבֵאֲנַעַר מִצְרִי, קוֹיֶפְטֵעַ אִיהֵן פֶּאָן דַּעַן יִשְׁמַעְאֵלִים, וְעַלְכֵּעַ אִיהֵן דַּעַ הַיִּנְוִטֵעַר גַּעֲפִיֶרֶט הַאֲטֵמְעַן. (ג) דַּעַר עֹוִינַע וְוֵאֶר מִיִּם יוֹסֶף,

אוּנְד עַר וְוֵאֶר אִיִּן טֵאָן, דַּעַם אַלְלַעַם גְּלִיקְטֵעַ. עַר וְוֵאֶר אַלּוּא אִים הוֹיַע וְוִינַעַם הַעַרְוֹן,

וישב לוט

סָרִיס פֶּרְעָה עַר הַטְּבָחִים אִישׁ מִצְרִי מִיַּד הַיִּשְׁמַעְאֵלִים אֲשֶׁר הוֹרְדָהוּ שָׁמָּה: (ג) וַיְהִי יְהוָה אֶת-יוֹסֵף וַיְהִי אִישׁ מְצַלִּיחַ וַיְהִי בְּבֵית

אֲדֹנָיו דַּעַם אַלְלַעַם גְּלִיקְטֵעַ. עַר וְוֵאֶר אַלּוּא אִים הוֹיַע וְוִינַעַם הַעַרְוֹן, דַּעַם

חרגום אונקלוס

פּוּטִיפֶר רַבָּא דַּפֶּרְעָה רַב קַטּוּלִיא גְבִרָא מְצַרְאָה מִיַּד דַּעַרְכֵּאִי דִּי אַחְחֹוּי תַּמָּן: (ג) וְהוּא מִימְרָא דִּי בְּסַעֲדִיָּה דִּי יוֹסֵף וְהוּא גְבַר מְצַלִּחַ וְהוּא בְּבֵית רַבּוּנְיָה מְצַרְאָה:

לְסַמּוּךְ יוֹרִידָתוֹ שֶׁל יְהוָה לְמַנִּירָתוֹ שֶׁל יוֹסֵף לֹאמַר שֶׁנִּשְׁנִילוּ הַיּוֹרִידוֹכּוֹ מִגְּדוּלָתוֹ וְעוֹד כְּרִי לְסַמּוּךְ מַעֲשֵׂה אֱשֵׁתוֹ שֶׁל פּוּטִיפֶר לְמַעַשׂ תַּמַּר לֹאמַר לֶךְ מֵהָאָדָם לְשֵׁם שְׂמִים אִף זֶה לְשֵׁם שְׂמִים שְׂרָאָתָהּ בְּאִלְטֵרוֹלִיגִין שֶׁלָּה שַׁעֲרִידָה לְהַעֲמִיד בְּנוֹס מַאֲנוּ וְאִיכָּה יוֹדַעַת

וחוא

אס

באור

בל"א (יוסף וזאנר וינרעסמען הינונטער געפיהרט), והוא מדכתיב ויוסף הורד ולא ויורד יוסף ו שה' משמעו אחר המעשה הקודם, אבל זה משמע כבר נעת המעשה הקודם כמ"ג רש"י בפסוק והאדם ידע (לעיל ד' א'), ובפסוק וה' פקד את שרה (שם ב"א א'): מיד הישמעאלים אשר הורדהו שמה, כבר בארתי למעלה (ל"ז כ"ט), כי פוטיפר לא קנהו מן הישמעאלים, רק ערבים היו בעד המדנים, ועל זה אמר מיד הישמעאלים, ונראה לי עוד לפרש לפי פשוטו שהמ"ס היא מ"ס הסנה ופירושו על יד הישמעאלים, ומכוון הלשון אשר הורדהו שמה, ולא אמר אשר מכרוהו לו, כי באמת המדנים מכרוהו לו, רק הישמעאלים הורידו אותו לשם: (ב) ויהי איש מצליח, משיג כל תכלית מכוון ממנו: ויהי בבית אדניו המצרי, הי' עבד

ה מעמר

דברו וימלא חסלו ותכלית הנרצה מאתו ית'. הגה כאשר גזרה חכמתו העליונה כי לעבד ימכר יוסף ויבדול תבוא נסאו, למען זקק נסאו מכל סיני פתיות הנערות אשר החלו לפעם בקרבנו, ולעשר חוטר גאון וגאון, אשר כבר הלך בין תלמי לבו, בנראה מחלומותיו ודבריו, תחת מסכות ההתפקד הדבר, כי הי' עבד לשר הטנחים שהי' איש גדול בעשר המלך ומן משרתיו הקרובים אליו ונתנהו לחן בעיני אדוניו, והאדון נהסך לאוהב, ובאשר נסחו ה' באשת אדוניו וראה חמת לבו וטוהר נסאו, עוד הביאהו לבית האסורים, אך אל מקום אשר אסירי המלך אסורים שם, ולדעתו היתה זאת לכוונה מיוחדת מאת יועץ פלא, כי הי' יעד את יוסף לשום אותו אבן לפרעה ומואל בכל ארץ מצרים, והיה זה נמוע מועד רועה לאן מנעוריו להיות יועץ למלך בשבת תחכמוני ולהנהיג ממלכה עדינה ותקיפה באשר ארץ מצרים בימים ההם, לזה השתלשלו הסנות כי בא יוסף אל בית פוטיפר סרים פרעה והיה אהוב לאדוניו ושם למד את הנמוס המדיני ודקדק שפירם ונבדדו ארץ, ובאשר היה בבית האסורים עם אר האופים וזר המשקים שרים נכבדים וראו פני המלך, נגלו לו כל רזי המלכות והסנהגת המדינה, כי אין ספק שהסרים האלה שלח היה להם מה לעשות, דברו תמיד מצינוי המלוכה ועסקיה, ויוסף אשר נתן לו השם חוץ שומעם ולכן מבין השמעשע עמם ושמר את דבריהם בלבו, ולזה מבית האסורים יצא למלך, כי כבר הכלית למלוכה.

חרגום אשכנזי רצה

דעם מערי (ג) אלס ויזהער
 זאד, דאס דער עויגע מיט
 איהם איזט, אונד אללעס,
 וואס ער טרוט, אין זיינער
 האנד געלינגען לעסט (ד) דא
 פאנד יוסף גונסט אין זיינען
 אויגען, אונד בעדיענטע איהן.
 דיעזער מאכטע איהן צום פער-
 וואלטער איבער זיין הויז, אונד
 וואס ער האטטע, גאב ער אין
 זיינע געוואלט. (ה) זייטדעם
 ער איהן צום פערוואלטער
 מאכטע איבער זיין הויז, אונד
 אללעס, וואס ער האטטע;
 זעגענטע דעה עוויגע דאז הויז
 דעם מצרי אום יוסף'ס וויללען.
 דאנון דער זעגען דעם עווי-
 יעוב

אֲדֹנָיו הַמִּצְרָיִם: (ג) וַיֵּרָא אֲדֹנָיו
 כִּי יִהְיֶה אֹתוֹ וְכֹל אֲשֶׁר-הוּא
 עֹשֶׂה יְהוָה מִצְּלִיחַ בְּיָדוֹ: (ד) וַיִּמָּצֵא
 יוֹסֵף חָן בְּעֵינָיו וַיִּשְׂרַח אֹתוֹ
 וַיִּפְקְדֵהוּ עַל-בֵּיתוֹ וְכָל-יִשְׂרָאֵל
 נָתַן בְּיָדוֹ: (ה) וַיְהִי מֵאִזְ הַפְּקִיד
 אֹתוֹ בְּבֵיתוֹ וְעַל כָּל-אֲשֶׁר יֵשׁ-
 לוֹ וַיְבָרֶךְ יְהוָה אֶת-בֵּית הַמִּצְרָיִם
 בְּגִלְל יוֹסֵף וַיְהִי בִּרְכַת יְהוָה
 בְּכָל-אֲשֶׁר יֵשׁ-לוֹ בְּבֵית וּבְשָׂדֵה:

גען מערקליך וואר אין אללעם, וואס ער האטטע, צו הויזע אונד אויף דעם פעלדע, (ו) ליעם

ער

חרגום אונקלום

(ג) וַיֵּרָא רִבּוֹנֵיהּ אֲרִי מִימְרָא דִּי בְּסַעְדֵיהּ אִם ממונה אס מנחה: (ג) כִּי ס' אֶת-
 וְכָל דִּי הוּא עֲבַד יִי מִצְּלַח בְּיָדֵיהּ: (ד) וְאִשְׁכַּח אִם שמים אגור בפיו: (ד) וְכָל יִשְׂרָאֵל
 יוֹסֵף רַחֲמִין בְּעֵינֵיהּ וְשִׁמְשׁ יְחִיָּה וּמְנִיָּה עַל בֵּיתֵיהּ וְכָל דִּיאִת לֵיהּ מִסַּר
 בְּיָדֵיהּ: (ה) וַיְהִי מֵעֵדֵן דְּמִנֵּי יְחִיָּה בְּכִיתִיָּה וְעַל כָּל דִּי אִית לֵיהּ וְבִרְיָהּ יִי
 ית בית מצראת בדיל יוסף והוה ברכתא דיי בכל די אית ליה בביתא

ובחקלא

באור

ענד כשאר העבדים שנתת אדניו, בלי מעלה ויתרון עליהם: (ג) וירא וגו', ענינו וכלאשכח
 ראה אדניו: כי י אחו, כי ילליתו מעשו בכל עת יותר מכל אדם וידע כי מאת אלהים
 הוא לו וכן ראו ראיו כי ה' ה' עמך (לעיל כ"ו כ"ח). (הרמב"ן): (ד) וישרח אחו, העלה
 אותו ממדרגת העבד הנבזה, ושמחו משרת לעלמו ופקיד על כל ביתו, והו ענין חבור הווי"ק, ו
 וירא וימלא: וכל יש לו, הרי זה מקרא קצר קצר אשר, וכל אשר יש לו: בידו, כדמותו:
 (ה) והי מאו הפקיד אהו בביתו ועל כל אשר יש לו ויברך יי וגו', פעל הכרחה מסוכסכה
 אל פעל הפקידה נזמן וכסנה, מיד כאשר הפקידו על ביתו, ומאיתו הזמן והלאה, היל שנוחה
 מורגש ויכר בכרחת ביתו, על אידע פוטימר שנגלל יוסף פייס לו ויהיה זהו ויחולר בתחלת
 כשהפקידו על ביתו, ה' פוטימר פוקד על דרכיו ולוקח ממנו פסדון מכל דבר, אך כדורות
 אח' הנרכה הבאה לו פוזאום נגללו, מנורף אל ההכללה שראה כי בפיתו עדיין עבד משרת
 את ביתו, אז עזב כל אשר לו ביד יוסף ולא ידע אהו מחומה וגו', ה' ל שהתמנה בכל דבר
 מאו וקילך בלי לקחת מאו חשבון כלל, והיא הכונה בפסוק ויעז וגו': בגלל, ענינו מן
 וגללו את האבן (ש"ס כ"ט ג' ו') שהוא ענין סבוב, ופירושו בסבת, שעל ידו יוסף היתה
 מסוכנת הכרחה לבית פוטימר, ולא תבוא לצרם מלה אז כלל פמוש הני"ת כמו בעבור, וכמו

מלת